

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح تبصره (۵) بند (الف) ماده (۳) قانون اصلاح قانون اجرای

سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی»

مقدمه

هدف اصلی این طرح، خارج شدن شرکت شهرک‌های صنعتی استانی از شمول واگذاری مقرر در تبصره «۵» بند «الف» ماده (۳) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۵ است. سابقه موضوع نشان می‌دهد تا قبل از تصویب قانون فوق‌الذکر، به موجب پیوست ۳ «آیین‌نامه اجرایی تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با هریک از سه گروه مطرح در ماده (۲)» قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، موضوع واگذاری شهرک‌های صنعتی استان‌های مختلف مورد تأکید قرار گرفته و درباره واگذاری شرکت شهرک‌های صنعتی استانی حکم قانونی وجود ندارد. با توجه به اینکه طرح حاضر به دنبال اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی است لذا در بررسی این طرح باید اسناد بالادستی به خصوص سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی ملاک عمل قرار گیرد.

مغایرت طرح با اسناد بالادستی

همان‌گونه که در مقدمه آمده است، هدف اصلی این طرح یعنی خارج شدن شرکت شهرک‌های صنعتی از شمول واگذاری مقرر در تبصره «۵» بند «الف» ماده (۳) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۵ با جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی ابلاغی مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۱ در تعارض است. در جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی عیناً آمده است که «دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه حداقل ۲۰ درصد کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی، خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند».

ارزیابی دلایل ارائه طرح

در صدر تبصره «۵» بند «الف» ماده (۳) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۵، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران به عنوان سازمان توسعه‌ای تعیین شده و بلافاصله بعد از این حکم، کلیه شرکت‌های استانی تابعه که جزء شرکت‌های عملیاتی و فرعی این سازمان توسعه‌ای محسوب می‌شوند را به نوعی حذف و مشمول واگذاری معرفی کرد که این امر با توجه به تکالیف مندرج در تبصره «۳» بند «الف» ماده (۳) قانون مذکور، مشکلات عملکردی و فرآیندی در اجرای

۱. لازم به ذکر است که این قانون در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۱ در مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۴ به تأیید شورای نگهبان رسید.

وظایف حاکمیتی سازمان فوق‌الذکر به‌خصوص در مناطق کمتر توسعه‌یافته ایجاد خواهد کرد. به‌عبارت دیگر مکلف شدن سازمان‌های توسعه‌ای به سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های غیردولتی به هر میزان در مناطق کمتر توسعه‌یافته نیازمند بازوی اجرایی در قالب شرکت‌های عملیاتی جهت مدیریت و پیگیری امور (متولی امور غیر تصدیگری) است. وظایف حاکمیتی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی از نوع پروسه‌ای و مستمر است نه پروژه‌ای و مقطعی. به‌عبارت دیگر باتوجه به مشکلات ساختاری بخش صنعت کشور از قبیل قطبی بودن ساختار صنعت از بُعد تعداد صنایع کوچک، متوسط و بزرگ، کوچک بودن خروجی صنایع متوسط، عدم وجود پیوند مناسب بین صنایع کوچک، متوسط و بزرگ، نیازمندی ساختار صنعت کشور به شناسایی و تقویت خوشه‌های صنعتی، مکان‌یابی شهرک‌های جدید صنعتی و فراهم آوردن زیرساخت‌ها از قبیل مدیریت در تأمین راه، آب، برق، گاز، تلفن و...، تجربه ناموفق در ایجاد شهرک‌های صنعتی توسط بخش غیردولتی طی سال‌های اخیر و به‌خصوص عدم انگیزه بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته، وظایف حاکمیتی این سازمان باید تداوم یابد.

لازم به‌ذکر است که بند «ب» ماده (۱۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی درخصوص ابزارهای عملیاتی سازمان‌های توسعه‌ای بیان می‌کند: شرکت‌هایی که دولتی باقی می‌مانند صرفاً در دو قالب شرکت مادر تخصصی یا اصلی و شرکت‌های عملیاتی یا فرعی که سهام‌داران آنها شرکت‌های مادر تخصصی یا اصلی هستند می‌توانند به فعالیت خود ادامه دهند. همچنین با توجه به چارت تشکیلاتی وزارت صنعت، معدن و تجارت و هم‌عرض بودن رؤسای این سازمان‌ها، نمی‌توان چندان به این فرآیند خوشبین بود که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در امر صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی را رئیس سازمان توسعه‌ای صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران که معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت هست به‌عهده داشته باشد و اجراء و عملیاتی کردن این سیاست‌ها نیز توسط رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان‌ها که حکم معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت را دارد، انجام شود. گفتنی است که ذیل تبصره این طرح مبنی بر واگذاری وظایف غیرحاکمیتی شهرک‌های صنعتی، محل اشکال است زیرا اصولاً تعریف وظایف حاکمیتی یا غیرحاکمیتی برای شهرک‌ها، فاقد معنی است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

با استناد به جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی، کلیات طرح حاضر قابل دفاع نیست، اما به‌منظور تداوم روند تحقق وظایف حاکمیتی سازمان توسعه‌ای صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی و رفع ایرادات و مشکلات فرآیندی موجود در تبصره «۵» قانون مذکور، باید چاره‌اندیشی کرد.